

LETITIA'S
APPELBOOM

MOZAĪEK | HISTORISCHE ROMAN

JANE KIRKPATRICK

Letitia's appelboom

Jane Kirkpatrick

LETITIA'S APPELBOOM

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

ISBN 978 90 239 9480 0
NUR 342

Vertaling Jeannette Wilbrink-Donkersteeg
Ontwerp omslag Wil Immink
Lay-out en dtp binnenwerk Gerard de Groot

Oorspronkelijk verschenen bij Revell, een imprint van Baker Publishing Group,
Grand Rapids, Michigan, VS, onder de titel *A Light in the Wilderness*

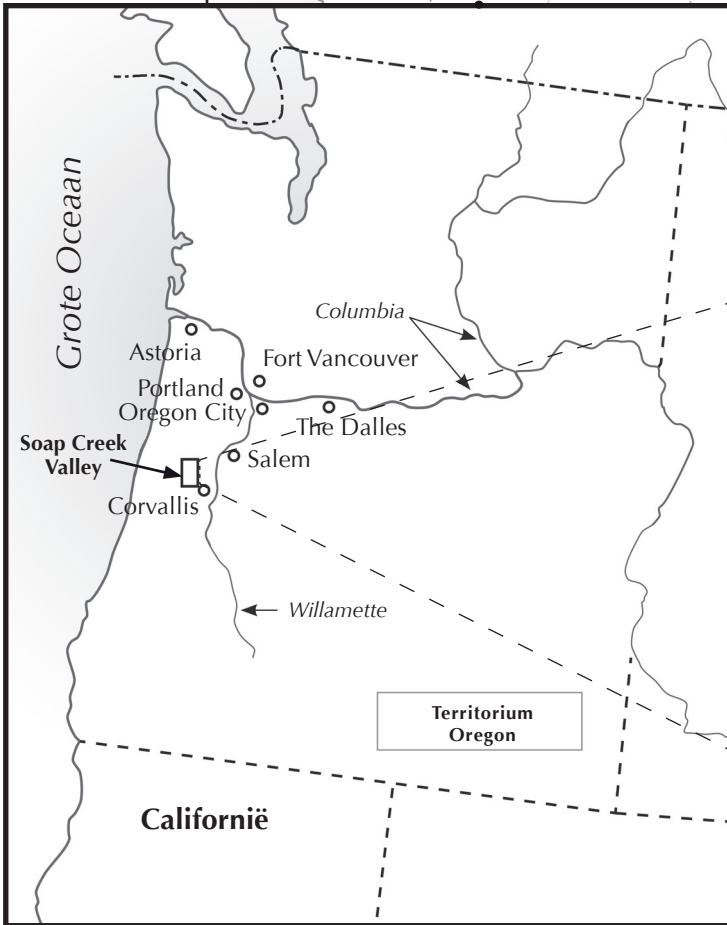
© Engelstalige versie 2014 Jane Kirkpatrick
© Nederlandstalige versie 2015 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

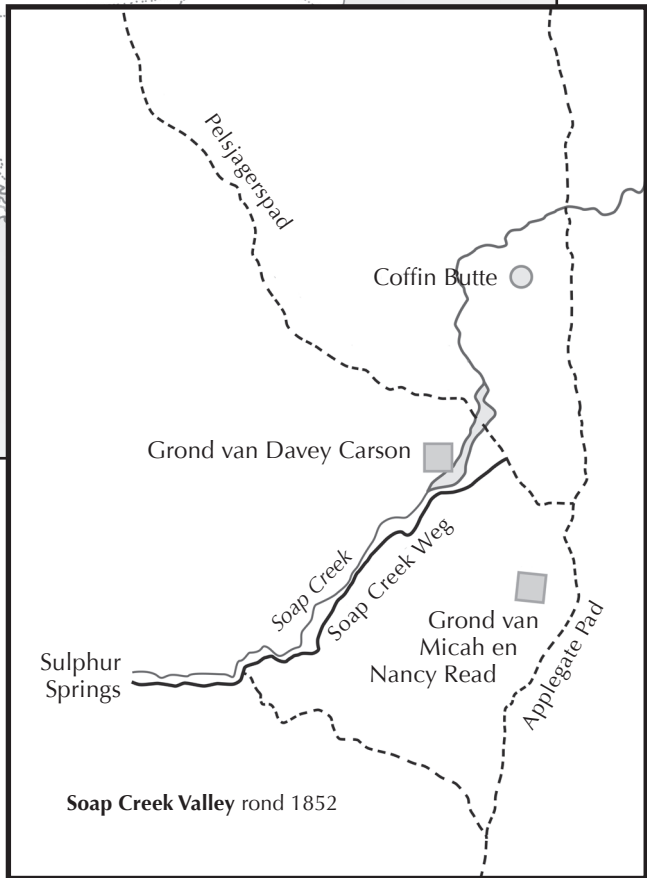
Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl

Personen in dit verhaal

Letitia (Carson)	Afrikaanse vrouw
Martha & Adam Carson	kinderen van Letitia & David
David (Davey) Carson	voormalige bergboer / echtgenoot van Letitia
Smith Carson	broer van David Carson
Junior Carson	David's zoon uit zijn eerste huwelijk
Sarah Bowman	buurvrouw in Missouri en later in Oregon
William Bowman	Sarah's man
Zachariah Hawkins	arts tijdens de reis van Iowa naar Missouri en Oregon
Nancy Hawkins	Zachariah's vrouw, buurvrouw van de Carsons in Missouri en Oregon
Samuel, Maryanne, Martha, Edward, Laura, Nancy Jane De Vrouw, Betsy	kinderen van Zachariah & Nancy Hawkins Kalapuya-indianenvrouw in Oregon
Kleine Spruit	Betsy's kleinzoon
Greenberry Smith (G.B. Smith)	bewaker van slaven; buurman van de Carsons in Oregon
Eliza White	slavinnetje in Missouri
Stephen Staats en Levin English	kapiteins met wie Carson in 1845 meereisde
Henry Knighton en Hardin Martin	veedrijvers voor Carson
Joseph en Frances Gage	Letitia's burens
A.J. Thayer	Letitia's advocaat

‘Aangezien ik zelf een van de “arme blanken” uit een sla-
venland ben, kan ik uit ervaring over deze klasse spreken:
velen van ons hadden ronduit een hekel aan de slavernij,
maar de meesten hadden altijd nog liever slaven dan vrije
negers.’

Jesse Applegate, emigrant vanuit Missouri naar Oregon in 1843

‘Het belangrijkste is... hoe je onder de puinhopen uit kunt
kruipen als het leven op zijn grondvesten schudt; hoe je je
in het zwarte gat van verdriet aan de ladder moet vastklem-
men die je in elk geval weer naar een beetje licht kan bren-
gen, hoe vaag en vreemd dat licht misschien ook zijn mag.’

Kim Stafford in 100 Tricks Any Boy Can Do

‘Ze liep richting de prairie, de onverwachte belofte van een
nieuwe kans, hernieuwde genade in haar hart...’

Kathleen Ernst in Facing Forward

PROLOOG

1842 – Kentucky

Vaak had ze zich het moment voorgesteld waarop ze zou vluchten; het zou midden op de dag zijn, zodat geen mens er rekening mee hield dat iemand ervan door kon gaan; als de honden lagen te hijgen in de brandende zon boven Kentucky en de bewakers rustten zonder te letten op een zwarte vrouw die zich een weg naar de vrijheid baande. Ze zou rennen voor haar leven. Maar nu het zover was, achtervolgde niemand haar. Er sloegen geen honden aan; alleen haar hart sloeg snel en zwaar.

Nu verliet ze dus voorgoed Kentucky's bodem; en ze ging als een vrije vrouw. Letitia tastte naar het document in de buidel om haar middel. Het zat er veilig. Toen sloeg ze de sjaal om haar schouders, trok haar ruwe, linnen rok en haar enige onderrok op en stapte soepel op de bok naast Sarah Bowman. Niet dat ze Sarahs gelijke was, helemaal niet. Maar ze was vrij. En vrije mensen reisden met hun blik vooruit. De grove stof van haar rok schuurde langs haar benen toen ze ging zitten.

'Klaar?' Meneer Bowman keek zijn echtgenote aan.

‘Klaar!’ De vrouw hield een baby in haar armen. Ze klopte op Letitia’s vingers, hield die heel even vast en liet ze toen los alsof ze een slang had aangeraakt. ‘Misschien kun je beter achterin gaan zitten, Tish. Ja, dat lijkt me beter. Let een beetje op de kleintjes.’

Letitia aarzelde. *Was dit het moment?*

‘Letitia?’

Toen verdween ze zonder tegenspreken onder de huif van de wagen, in de verstikkende augustushitte. De geur van het canvas doek was nieuw voor haar.

‘Ga ervan af!’ schreeuwde een van de Bowman-meisjes tegen een zusje dat op haar pop zat. Terwijl Letitia haar best deed om haar evenwicht te bewaren, wankelde ze op de tweejarige af. Die bleef naar haar glimlachen, ook toen ze het meisje optilde om de pop te bevrijden. Vervolgens vlijde Letitia zich als een lelie in een vijver tussen de tassen, het beddengoed en de andere bagage van de Bowmans. Ze trok de kleuter op schoot, rook de lavendel in de haren van het meisje en wees het kind op de opening in de huif waardoor ze naar buiten kon kijken. Vanaf de andere kant van de wagen klonk luidkeels gekakel van de kippen in hun kooi. Een zwoele wind waaide langs Letitia’s wangen. En terwijl ze met betraande ogen onder de huif door naar buiten keek, kwamen er duizend herinneringen bij haar boven.

Wat zou ze de guldenroede gaan missen. Ze vroeg zich af welke bloemen er in Missouri eigenlijk bloeiden, wat het leven haar daar brengen zou. Het deed er niet toe. Ze ging weg als een vrije vrouw; ze hoefde niet meer bang te zijn. Ze ging op blote voeten, maar ze zou vanaf nu over een eigen vaatje beschikken, over een kandelaar en boerenkoolzaad, allemaal spullen die echt van haarzelf waren. Ze kon papieren laten zien.

Haar hart klopte inmiddels niet meer als een bezetene. Stof vulde de warme lucht. Vliegen zoemden. De ruzie van de kinderen was beëindigd. Een voorzichtig lachje verscheen op haar gezicht, een rilling trok over haar blote armen. Ze veegde haar tranen weg, liet haar kin rusten op het hoofdje van de kleuter in haar armen.

‘Dank zij de almachtige God’, fluisterde ze. Zonder naar haar om te kijken, streek het kind zacht over Letitia’s wang. Letitia begon te zingen, op lage, gedempte toon. ‘Ik heb het recht, jij hebt het recht, wij allemaal hebben recht op een levensboom.’ Ze staarde naar buiten, naar het land dat ze achterliet en glimlachte opnieuw. Een vrije vrouw hoefde niet vooruit te kijken om te weten dat ze de goede kant op ging.

Deel 1

HOOFDSTUK 1

EEN EIGEN MENING

1844 – Platte County, Missouri

Het liefst was Letitia in de schaduw gebleven en had ze het relletje voor zich vermeden. Maar het kind trok haar mee naar de stoffige plek voor het rechtsgebouw van Platte County. Mannenstemmen klonken op als zweepslagen, scherp en snijdend. De atmosfeer was zwaar als een natte, wollen deken. Toch waaide het stof op, alsof stieren met hun hoeven over de grond stonden te schrapen. ‘Er is voor haar betaald, en daarmee uit. Ze heeft haar werk niet uitgevoerd!’

Letitia kende degene die aan het woord was: Davey Carson, afkomstig uit Ierland, nu uit het gehucht Carroll in Platte County. Hij zag er verhit uit. Zijn borstelige, bruine wenkbrauwen vormden een duidelijke V van verontwaardiging boven zijn neus. ‘Het is niet waar wat zij beweert. Ik heb haar niks gedaan. Absoluut niet. Die meid werkte gewoon niet, zeg ik je!’

Letitia deinsde terug, dankbaar dat zijn woede niet op

haar gericht was. Ze trok het kind mee in de richting van de winkel.

‘Dat vechten we voor de rechter wel uit.’ De andere man stapte langs Davey heen en liet de Ier achter als een verschrompelde augurk die onder in een ton was blijven liggen.

Met een rood gezicht keek Davey naar de omstanders die alweer afdropen. Toen zijn blik op Letitia bleef rusten, sloeg ze snel haar ogen neer. De hete zon deed zweetdruppels op haar voorhoofd parelen en versterkte de geur van kokosolie en honing die ze had gebruikt om haar kroeshaar glad te strijken. Ze wendde haar blik af.

‘Kom.’ Ze stak haar hand uit naar het kind.

‘Ik neem aan dat jij ook gelooft...’, zei hij beschuldigend. Ze stond stil.

‘... dat ik in staat ben een jong meisje te slaan en te misbruiken, of ze nu een slavin is of niet! Denk je dat, jongedame?’

Had hij het echt tegen haar? Ze moest doorlopen. Ze hoefde niet in discussie te gaan met een blanke man. Ze was in de stad om knopen en lint voor mevrouw Bowman te halen en ze moest op Artemesia letten, die mee had gewild. Het kind stond met grote ogen te kijken en liet een klam handje in die van Letitia glijden.

‘Ik denk niks, m’neer Carson. Ik heb geen mening. Ik bemoei me hier niet mee.’ Ze had anders wel degelijk een mening. Hij was immers heel vriendelijk tegen haar geweest, vorig jaar, toen ze nog maar kort in Platte County woonde en hem had gevraagd met haar geld een koe voor haar te kopen.

Hij hield aan. ‘Ik mag dan een ouwe bergboer zijn, en geen stadse manieren hebben, ik weet heel goed hoe ik met

m'n eigendom hoor om te gaan.' Hij stak zijn handen in de lucht. 'Ik heb haar met geen vinger aangeraakt! Nooit! Het is een vuile leugen. Ze hebben die meid opgestookt om weg te lopen, zodat zij haar en mijn geld konden inpikken en ik haar en m'n centen zou kwijtraken.' Davey stampte de trap van het gerechtsgebouw op, langs de zwart-witte hoekstenen. Letitia kon gaan.

Elke Amerikaan moest wel een keer voorkomen, had ze gehoord. Ze hoopte dat hij succes zou hebben met zijn rechtszaak, al wist ze niet precies waarom. Partij kiezen was normaal gesproken niets voor haar. Haar hartslag werd weer wat rustiger.

In de winkel wachtten ze tot de winkelier de blanke klan-ten had geholpen. Letitia streek de rollen zachte stof. De geur van verse textielverf prikkelde haar neus. Ze nam het kant van de plank en streek met haar vinger over de fijne steken. Iers kant? Ze schudde haar hoofd. Mensen verkochten hun kostbaarheden in ruil voor scheepsbesluit en meel als proviand op hun reis naar het westen.

Letitia zou ook naar Oregon gaan, met de Bowmans mee. Ze wist zelf niet wat ze daarvan vond. Ze was inmiddels gewend aan de gewoonten van Missouri. Ze wist nu dat ze haar papieren moest laten zien zodra erom gevraagd werd. Ze wist dat ze spottend 'vrije zwarte' kon worden genoemd, alsof die woorden iets walgelijks betekenden.

Maar er was ook veel goeds geweest sinds ze in deze staat woonde. Ze had geld verdiend met het helpen bij bevallingen, genoeg zelfs om een koe te kunnen kopen. Davey Carson had de koop voor haar gesloten en ze betaalde de Bowmans voor het voer dat het dier kreeg, tegelijk met haar eigen kostgeld.

Maar ze had gehoord dat Oregon een staat van vrije bur-

gers moest worden. Ook zij zou daar vrij zijn, vrij van het onzekere, onrustige bestaan van een slaaf. Misschien kon ze in Oregon eens kijken hoe het was om alleen te wonen. En stel dat ze zou trouwen en kinderen krijgen, dan zouden die daar in vrijheid geboren worden en niemand zou hen kunnen weghalen en verkopen. Alles wat ze bezat, zou echt van haar zijn. Net zoals ze nu haar koe had.

Ze bekeek een zilveren rammelaar op het winkelschap. Ze woog hem op haar handen. Stel je voor dat... Als ze nu eens... Nee, meneer Bowman had duidelijk gezegd dat ze alleen het hoognodige konden meenemen. Aan dat criterium zou een rammelaar niet voldoen.

Ja, ze koos ervoor om mee te gaan naar Oregon, Sarah te helpen met de was en de kinderen. Als ze onder de mensen waren, sprak ze haar consequent met mevrouw Bowman aan, hoewel ze haar thuis in de blokhut Sarah mocht noemen, alsof ze een oudere zus was. Niet, dat ze zo intiem met elkaar waren als zussen, trouwens.

Terwijl Artemesia verlangend bij het snoep bleef staan, slenterde Letitia door de winkel. Ze legde een doosje met naalden in haar mand, bekeek een haarborstel en zag hoe de zilveren achterkant haar gezicht weerspiegelde. Gitzwart haar krulde bij haar slapen onder haar strohoed uit. Haar donkerbruine ogen hadden een trieste uitstraling, als gevolg van alles wat ze in hun 26-jarige bestaan hadden gezien. Nee, ze kon zich deze borstel niet veroorloven.

Een windvlaag sloeg zand tegen de winkelruit. Buiten dreigde een plensbui. Als ze nu teruggingen, zouden ze doorweekt thuiskomen. Ze had een regenjas voor Artemesia moeten meenemen. Ze wilde niet dat het kind kouvatte.

Haar blik viel op een naaidoos van schildpaddenschild.

Ze deed hem open en zag dat hij bekleed was met groene en blauwe zijde. Er zaten ivoren klosjes in. Ze zou er een dubbele bodem in kunnen maken om daar haar papieren onder te verstoppen.

‘Kan ik u helpen, juffrouw Artemesia?’ vroeg de winkelier aan het kind. Letitia en hij waren de enige volwassenen in de winkel, nu de overige klanten waren geholpen en in de regen waren verdwenen met paraplu’s die de winkelier hun had geleend.

‘Morgen komt m’neer Bowman deze bestelling ophalen.’ Letitia gaf hem een lijst en zorgde ervoor dat ze zijn vingers niet aanraakte, ook al droeg ze handschoenen. ‘En ik wil zelf deze naalden graag meenemen.’

‘Is dit uw kindermeisje, juffrouw Bowman?’ Hij maakte een hoofdbeweging richting Letitia.

‘Ja, meneer, dat is Tish.’

‘Heeft ze geld voor naalden?’

Letitia nam het woord. ‘k Heb geld, m’neer.’

Hij fronste. Letitia gaf hem de munten. ‘Bowman betaalt me. Ik ben een vrije vrouw.’

Hij schraapte zijn keel. ‘Dus jullie gaan echt naar Oregon, juffrouw Bowman?’

Artemesia knikte.

‘We zullen u missen, jongedame.’ Hij draaide zich om en stopte Letitia’s geld in de kassa. ‘De halve stad lijkt wel naar het westen te trekken. Ik zie de ene na de andere wagen langsrollen.’ Hij zuchtte. ‘Soms zou ik ook best eens wat anders willen. Ik vraag me alleen af wat er waar is van alle brieven die deze kant op komen en waarin staat dat er in Oregon niets dan goeds wacht.’

‘Kunnen wij een van uw ’plu’s lenen, m’neer? Het giet.’

‘Je had er zelf eentje moeten meenemen.’

‘Ja, m’neer, maar ik zag deze bui niet aankomen. Ik wil niet dat het kind ziek wordt.’

Hij knikte. ‘Dat wil ik ook niet op mijn geweten hebben. Alsjeblieft.’

Letitia was niet ingegaan op wat hij had gezegd over de brieven, maar dat maakte hem kennelijk niet uit. Er waren maar weinig mensen die het iets kon schelen wat zij dacht. Sarah had haar advies niet nodig bij het vloovrij maken van de bedrollen of bij het tegengaan van ochtendmisselijkheid. Meneer Bowman deed alsof ze niet bestond, behalve wanneer ze hem moest helpen bij het knippen van de hennep of het slachten van de varkens. Maar – nu ze erover nadacht – Davey Carson had wel naar haar mening over zijn rechtszaak gevraagd. Ze schaamde zich een beetje omdat ze zijn vraag had genegeerd, niet had gezegd dat zij hem een aardige man vond, ongeacht de beschuldigingen aan zijn adres. Hij had haar behandeld alsof ze de moeite waard was. Ze verbaasde zich over het warme gevoel dat de herinnering bij haar opriep.

Het is het jaar 1845. De 26-jarige Letitia heeft al veel ellende doorstaan als haar vurige verlangen wordt vervuld: ze komt in bezit van een papier dat bewijst dat ze niet langer een slavin is. Een document van onschatbare waarde voor een zwarte vrouw alleen. Lezen kan Letitia niet. Toch vertrouwt ze op deze papieren – net zoals ze Davey Carson begint te vertrouwen, een Ierse boer die haar vraagt met hem mee te gaan naar het westen.

De reis is levensgevaarlijk, maar Letitia vindt steun in haar vriendschap met de blanke doktersvrouw Nancy, van wie de tocht zijn gruwelijke tol eist. Eenmaal aangekomen in het zogenaamd vrije Oregon ondervindt Letitia dat ook een officieel document haar niet kan redden van de wreedheid van mensen. Ze moet een lange, zware weg gaan die haar van angst naar moed voert, en haar uiteindelijk zal leren hoe ze werkelijk vrij kan zijn.

Een indringend en ontroerend verhaal dat je met huid en haar meevoert op de tocht naar het onbegrensde West-Amerika.

Jane Kirkpatrick is een Amerikaans auteur die zich een stevige plaats heeft verworven op de bestsellerlijst van de *New York Times*. Kirkpatrick heeft meer dan vijftintig boeken op haar naam staan; haar werk werd genomineerd en bekroond voor diverse prestigieuze prijzen. Zie www.jkbooks.com.

